

Järviruokoa kesytetään uudestaan

Järviruokoa sinnikkäästi leikkaamalla saadaan palautettua rantaniittyjä. Myös leikkuusta syntyvälle ruokosilpulle on avautumassa uusia käyttömahdollisuuksia.

Ann-Mari Rannikko teksti // Marttiina Sairanen ja Ann-Mari Rannikko kuvat

Vielä 1900-luvun alussa järviruokoa suorastaan vaalittiin. Sitä käytettiin esimerkiksi karjan talvi- ja lisärehuksi, lämpöeristeenä ja pienimuotoisesti rakennusmateriaalina. Ruon kukinnosta eli röyhystä saatiin täytettä tyynyihin ja kuivatusta juurakosta jatketta jauhoille.

Elintasomme noustessa järviruoko on kuitenkin päässyt pahasti niskanpäälle, ja näyttää siltä, että siitä on muodostunut suorastaan loppumaton luonnonvara. Sellainen, josta nyt halutaan eroon tai ainakin sille etsitään kummeisesta uusia käyttömahdollisuuksia.

Maskun Oukkulanhadelta ja Mynämäen Mietoistenlahdelta on tänäkin kesänä leikattu ja silputtu pellonparannusaineeksi kymmeniä hehtaareja järviruokoa. Siinä sivussa on ruokosilpulle löytynyt myös uusia käyttömahdollisuuksia.

Viime vuonna alkaneen ja Varsinais-Suomen Ely-keskuksen koordinoiman Ruokopelto-hankkeen yhtenä tavoitteena on testata ruokohakkeen tehoa maanparannusaineena ja viherlannoitteena.

– Näin saadaan aikaan niin sanottu suljettu kierto. Eli ympäristön ravinteita itseensä sitova ruoko palautetaan hakkeena ja silppuna peltoon. Ruokosilpun mukana maaperään saadaan eloperäistä ainesta, selvittää Varsinais-Suomen Ely-keskuksen Ruokopelto-hankkeen projektikoordinaattori **Maria Yli-Renko**.

Hanke pyrkii paitsi peltojen, niin myös ympäristön parannukseen. Ympäristövaikutukset näkyvät Yli-Renkon mukaan esimerkiksi ennallistettuina alueina.

Viime kesänä ruovikoita leikattiin meren puolelta, nyt leikkuuta on tehty rannalta. – Maaruovikoiden leikkuiden tarkoituksena on ennallistaa merenrantaniittyjä ja vesijättömaita. Toistuvan leikkuun jälkeen ruovikon kasvu tasaantuu ja kasvillisuus madaltuu. Lopputuloksena on avoin rantaniitty.

Mietoistenlahden Kuustossa liki viikon kestäneet leikkaukset parturoivat tiiviiksi ruovikoitunutta rantaa kahdeksan hehtaarin alueelta. Metsähallituksen omistamalle maalle aiotaan aidata lopulta noin 11 hehtaarin laidun.

Suunnitelmassa on, että jo ensi kesänä alueella laiduntaisi karjaa.

– Kyllä tarkoitus on heti keväällä ryhtyä

aitaamaan rantaniittyä ja siihen liittyvää metsikköä, sanoo alueen Metsähallitukselta vuokrannut paikallinen maitotilallinen **Henri Hartikainen**.

Hartikainen on myös epävirallisesti mukana hankkeessa, kokeilemalla haketettua ruokoa lisäkuivikkeena noin 80 naudan kestokuivikepihatossaan.

– Ei ruokosilppu oljen veroista ole, mutta sekoitettuna muuhun kuivikkeeseen se kyllä käy eläinten alustana.

Toinen leikatun ruon jatkojalostusta kehittyneet on turkulainen **Tero Almi**.

Miehen sukujuuret ovat Mynämäen Mietoissa, joten Mynä- ja Mietoistenlahden hyvinvointi ja rantojen virkistyskäyttö ovat hänen sydäntään lähellä. Tästä syystä mies myös pari vuotta sitten perusti ruokoa leikkaavan ja tätä tarkoitusta varten kalustoa vuokraavan Rantaparturit Oy.

Viime kesänä Almi innostui ruokohakkeesta.

– Lähiaikoina markkinoille on tulossa Mynälähdän Ruoko -tuotenimen alla ainakin ruokokatetta, kasvualustaa ja huussikuiviketta. Kaikki paikallisesta ruokohakkeesta valmistettuja. Ja jo nyt ruokokatetta on ollut myynnissä Mietoisten Pyheen kyläkaupalla, mies hehkuttaa.

Kuuston valtavat ruokosilppuvuoret odottavat nyt vain puintien päättymistä ja lähipellon vapautumista taas koekäyttöön. Syksyn aikana silppu levitetään samaan peltoon, jonne kesän 2015 mereltä leikattu ja haketettu silppukin päätyi.

– Halusimme, että ruokosilppua levitetään kahtena perättäisenä vuotena. Pellostä on otettu maanäytteitä eri vaiheissa, ja niistä sitten katsotaan, miten maan rakenne on parantunut ja onko silpusta viherlannoitteeksi. Näytteitä tutkitaan myös kemiallisesti. Kolmivuotisessa hankkeessa ensi vuosi on erilaisten analyysien aikaa, sanoo Yli-Renko.

Mynämäellä ja Maskussa toteutettu Ruokopelto-hanke testaa samalla peltolevitykseen tarvittavan niitto-, korjuu- ja levitysketjun toimivuutta sekä kustannuksia. Ja tietysti kalustoa.

– Nyt leikattiin ruokoa maa-alueilta ja käytössä olivat kankaanpääläisen Lännen Järviperkauksen rinnekone-kaksoissilppuri -yhdistelmä. Viime kesänä merellä voitiin käyttää paikallista Rantaparturit Oy:tä ja sen yhteistyökumppaneita. Silloin silppuamisen hoiti puolestaan kangasalalainen yrittäjä. Täällä ei kenelläkään ole vielä leikattua silppuamista tai murs-

kaamiseen sopivaa kalustoa. Tässä olisi paikallisille toimijoille tilaisuus, vinkkaa projektikoordinaattori Yli-Renko.

Meren tilasta ja rantojen kunnosta ovat huolissaan muutkin. Ruokoa kaatuu näytösluontoisesti pian myös Taivassalossa. Muun muassa Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset järjestävät lauantaina 10. syyskuuta Taivassalon Helsinginrannassa kunnostusnäytöksen yhdessä Taivassalon Helsingin kyläyhdistyksen kanssa.

– Tämä uimaranta on yksi maa- ja kotitalousnaisten valtakunnallisen Rannat kuntoon -hankkeen pilottikohteista. Järjestettävä ruoppaus- ja niitonäytös on tarkoitettu kaikille oman rannan tai yhteisen kylärannan kunnostusta suunnitteleville, kertoo ProAgria Länsi-Suomen maisemasuunnittelija **Terhi Ajosenpää**.

→ Kunnostustyöt Taivassalon Helsinginkylän uimarannalla aloitetaan lauantaina 10.9. kello 11. ruoppaus- ja niitonäytöksellä. Paikalla tentattavana on asiantuntijoita muun muassa Varsinais-Suomen Ely-keskuksesta, Lounais-Suomen vesienhuolto- ja ympäristökeskuksesta, Helsingin kyläyhdistyksestä sekä maa- ja kotitalousnaisista.

Kuustonlahden rannalta on leikattu järviruokoa kahdeksan hehtaarin alueelta. Noin 300 kuutiota silputtua ruokoa odottaa kasoissa peltoon levitystä.

Ruokopelto-hankkeen rannalta tapahtuva leikkuu tehdään tarkoitusta varten kehitetyllä rinnekone-kaksoissilppuri -yhdistelmällä.

Järviruoko

- **Järviruoko** (Phragmites australis) on Suomen ainoa ruokolaji.
- **Sitä** kutsutaan myös rytiksi tai virheellisesti kaislaksi.
- **Järviruoko** on heinäkasvi ja se kasvaa keskimäärin 3 metrin korkuiseksi.
- **Kasvi** lisääntyy sekä siemenistä että kasvullisesti juurakosta.
- **Järviruokoa** kasvaa meren ja järvien rannoilla, ojissa ja ravintopitoisilla soilla.
- **Sitä** esiintyy koko Suomessa tunturialueita lukuun ottamatta.
- **Ruovikot** tarjoavat ravintoa, suojaa ja pesäpaikkoja monille linnuille ja muille eläimille.
- **Suomen** rannikolla arvioidaan olevan ruovikkoa noin 30000 hehtaaria. (ympäristö.fi)
- **Oukkulän- ja Mietoistenlahden** ruon leikkaukset ovat osa Varsinais-Suomen Ely-keskuksen ja Baltic Sea Action Groupin JÄRKI-hankkeen yhteistyössä toteuttamaa Ruokopelto-ravinnekierrätys-hanketta. Kolmivuotisesta hanketta rahoitetaan ympäristöministeriön ravinteiden kierrätyksestä edistävästä ja Saaristomeren tilan parantamista koskevasta Raki-ohjelmasta.